СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 115. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 17-го травня 1940. No. 115. Jersey City, N. J., Friday, May 17, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МАСОВІ ЗГОЛОШЕННЯ ДЕЛЕҐАТІВ НА КОНҐРЕС

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Конґресовий комітет подає до відома, що з днем 15 травня ц. р. вже зголосилось до українського конґресу, який відбудеться 24 ц. м. у Вашинґтоні, 414 делеґатів.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ЗА ЗБРОЄННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт виголосив цього четверга через радіо промову, в якій сказав, що Злучені Держави Америки потребують у цю хвилю додаткового біліона долярів на зброєння. За ті гроші треба довести американську армію до 750,000 реґулярних і добре вишколених вояків. Треба ще побільши-и і зміцнити фльоту. Крім того велику вагу треба присвятити розбудові і вишколі повітряної фльо... На ту ціль президент радив витратити в біжучім фіскальнім році 106 міліонів долярів, щоб за ті гроші вишколювати по сім тисяч пільотів на рік. Президент був теж за те, щоб у найближчім часі побудувати бодай 200 нових повітряних твердинь, себто величезних панцирних літаків, яких дотепер не має ні один інший край. 400 таких повітряних твердинь вже ухвалено будувати. 30 міліонів долярів треба витратити на розбудову фабрик літаків, щоб приспособити їх до масової продукції.

ДИСКУСІЇ НАД ЗБРОЄННЯМ.

ВАШИНҐТОН. — Водночас у конґресі ведуться обширні дискусії над збройним положенням краю, а також над плянами нових зброєнь. В дискусії брали участь сенатори Лодж, Волш, Кларк і інші. Одні з них говорили, що зброєння в Америці стоїть на дуже низькім рівні і що дотепер уряд, хоч витратив сім біліонів долярів, нічого до...го в тім напрямку не зробив. Америка, колиб ...йшлося вести з кимсь війну, не могла б цього зробити, бо вона не має більше як 75 тисяч добре узброєного війська. Також її летунство майже в початковій стадії. Інші оборонияли уряд і сказали, що гроші, витрачені на зброєння, не пішли надармо. За ті гроші вже приспособлено американські фабрики літаків до виробу лення по 30 тисяч літаків річно. Інші сенатори це заперечували.

НЮ ЙОРК. — Ґенерал Гаскел, командант національної ґвардії на терені Ню Йорку, сказав, що мілітарна сила Америки дуже слаба. Вона не має більш як 75 тисяч добре озброєнного війська. Він говорив, що треба скоро в тім напрямку щось зробити, а саме, почати виріб зброї й амуніції та вишколювання вояків.

НЮ ЙОРК. — Ґенерал Дром, командант округи другого корпусу, сказав, що Америка на випадок війни показалася б мало мілітарно приготованою. Він закликав до великих зброєнь, які справді не конче мусять охороняти Америку від війни, але які на випадок війни можуть їй забезпечити перемогу.

Тема зброєнь є популярна в тих днях по цілій Америці. На ту тему говорять по ріжних конвенціях і при ріжних нагодах. Серед бесідників закликали до зброєння минулого четверга посадник Ля Ґвардія і секретар війни Вудрінґ.

ҐУВЕР ЗНОВ ПОМАГАЄ БЕЛЬҐІЇ.

НЮ ЙОРК. — Подібно, як 25 літ тому, бувший президент Герберт Ґувер обняв головство над комітетом, що має занятися збиранням помочи в Америці для Бельґії. Про це дав прилюдне повідомлення головний бельґійський консуль в Америці, Шарль Ґалерт.

МІҐРУВАННЯ ФАРМЕРІВ.

ТРЕНТОН. — Стейтові власті ствердили, що міґрування фармерів у часі літніх місяців стає дошкульною проблемою. Від 30 до 40 тисяч фармерських робітників у стейті Ню Джерзі вандрують у тих місяцях з одного місця на друге, в надії знайти десь добру працю на фармі.

ВАЛАС ПЕРЕСТЕРІҐАЄ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар хліборобства Валас сказав, що европейська війна матиме відемний вплив на американське хліборобство. Коло одної третини будуть експортувати тепер американські фармери менше, як у мирних часах. Навіть факт, що німці захопили Голяндію і Данію, які доставляли чимало фармерських продуктів Анґлії, не направить цього положення. Люди можуть до великої міри затіснити свої пояси і зменшувати консумцію, казав Валас, маючи на увазі анґлійців.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ КАНАДИ НЕЛЕҐАЛЬНА.

ОТАВА. — Канадійський уряд узнав комуністичну партію в Канаді нелеґальною і за приналежність до цеї партії буде карати судово. Водночас судові власті покарали тюрмою від року і більше трьох чільних комуністів за те, що вони поширяли противоєнні летючки.

РУЗВЕЛТ ЗНОВ АПЕЛЮЄ ДО МУСОЛІНІЯ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт знов звернувся до Мусолінія з закликом, щоб той доложив усіх своїх сил у напрямку обмеження війни бодай до тих розмірів, що тепер є, а не причинявся до її поширення. Цей заклик стоїть у тіснім звязку з наміром Мусолінія вже в найближчих днях вступити до війни по боці Німеччини. Ситуація є дуже напружена. Одиноке потішаюче в тій справі є це, що італійський великий корабель „Конте ді Савоя" таки вихав з італійського порту в напрямку Америки. Колиб Мусоліні думав уже виповідати війну, то він цього корабля не висилав би, каже дехто. Та інші кажуть, що один корабель у такій важній справі, як виповідження війни, не грає ролі.

СУДДЯ ЗАСУДИВ СЕБЕ

Уряд для індіянських справ у Вашинґтоні дістав повідомлення, що один суддя серед індіян відсвяткував річницю свого суддівництва так, що запився. Коли прийшлося йому почати судити, він поставив себе першого на суд за пиятику, недостойну судді, й засудив себе на десять днів арешту. Потім зрезиґнував з уряду.

ТРЕБА ЗНАТИ, ЧИМ

В. А. Комоз Парсона, в стейті Кентокі, вибрався на полювання на качки. Полював і полював і нічого не вполював. Знеохочений полюванням, став ловити рибу вудкою. Зараз на вудку піймалася качка.

КАНАДА ВІДЧУЛА ВЖЕ ЗАХОПЛЕННЯ ДАНІЇ НІМЦЯМИ

Через захоплення Данії німцями піднесено ціну масла в Торонті. Ціна підскочила півтора цента на фунті. А тому підскочила ціна масла в Канаді, що Данія вже не може доставляти свого масла Британії. Британія тепер змушена спроваджувати більше масла з Канади. Тому зріс попит на масло в Канаді. А більше запотребування на масло підбило ціну на ньому.

КОМУНІСТИЧНА ПРОПАҐАНДА В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК. — Американські комуністи, які тепер розбурхують ненависть широких мас до аліянтів, а охороняють Гітлера, Мусолінія і, зрозуміло, Сталіна, тепер розвели широку аґітацію проти війни. Вже другий раз по всіх хатах вони розкинули минулої середи в дільниці Квінс друковані на міміографі летючки, які гостро виступають проти якоїнебудь участи Америки в европейській війні.

ПОЛІЦІЯ ЗНАЙШЛА ПРОПАЛІ ГРОШІ

Дня 24. жовтня вдовиця Катерина Струмеляк з Поленду, Ню Йорк, повідомила поліцію, що її пропав слоїк на овочі, в котрому вона сховала паперові гроші на суму $5,100. Капраль місцевої поліції, Бен Ботлер, переглядаючи оноді справу, постановив відвідати дім пані Струмеляк. Він казав показати собі пивницю. Розмовляючи з жінкою, він почав штуркати в дірку, в котрій, як казала пані Струмеляк, вона сховала була слоїк з грішми. Він освітив дірку електричною лямпою й там побачив щось блискуче. Витягнув, а це справді були $5,100. Вона не відкривала пивниці цілу зиму.

ЖІНКА ЗАСТРІЛИЛА ВЛАСНОГО МУЖА

Дня 15. квітня у Вінніпеґу, при вулиці 291 Джонсон евеню, Елмвуд, пані В. Гароп двома револьверовими кулями вбила свого чоловіка Джорджа, що мав 59 літ життя. Заарештована пані Гароп призналася на поліції до вбивства, кажучи, що вона вбила свого чоловіка, щоб ратувати своє власне життя.

МАДЯРЩИНА І СЛОВАЧЧИНА

БУДАПЕШТ. — Як Мадярщина так і Словаччина заперечують про зґромаджування військ на мадярсько-словацькій границі, як і те, що Словаччина замкнула ту границю. Але далі твердять, що в Словаччині повторюються протимадярські демонстрації.

ПОЛІЦІЯ НА РАТУНОК ПТИЦІ

У Дейвенпорті, Айова, покликано поліцію на ратунок птиці, робина, що, будуючи гніздо, роздобув десь нитку й у тій нитці замотався так, що не міг з неї добутися. Один кінець нитки зачепився об дерево, на котрім робин клав гніздо, а другий зачепився до його ноги; скільки разів робин пробував відлетіти, за кожним разом він себе сильніше привязував до дерева. Коли птиця не вспіла звільнитися 18 годин, люди покликали поліцію.

ПРОСТІР САСКАЧЕВАНУ

Провінція Саскачеван має 393 милі границі зо Злученими Державами. Північна границя Саскачевану має 277 миль довжини, від півночи до полудня є 761 миля. Поверхня провінції має 161,088,000 акрів, з чого 5,323,520 акрів під водою.

НЕ ВСІ ЖІНКИ ОДНАКОВІ

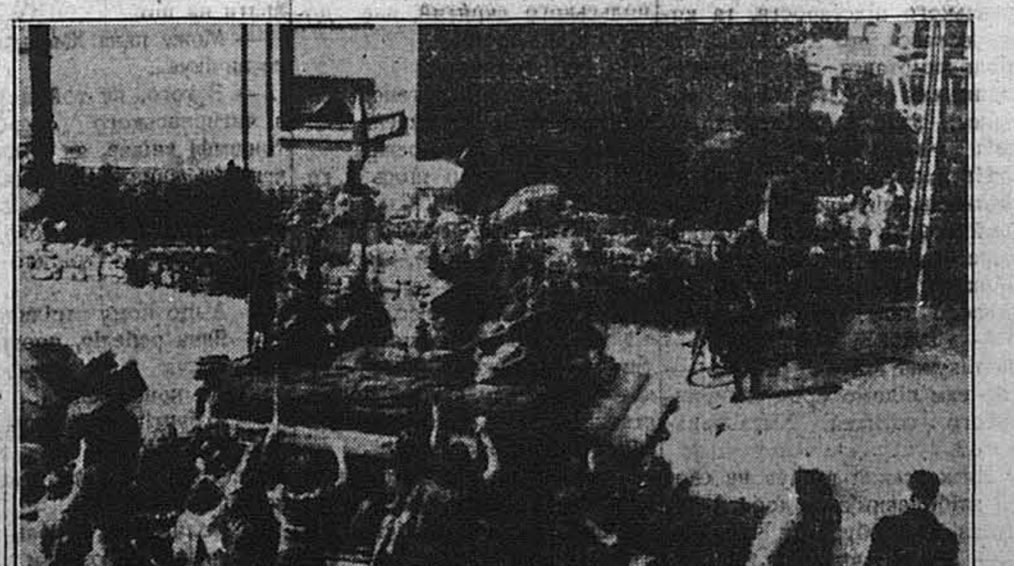
Директор федерального перепису населення у Вичиті, Канзас, каже, що не всі жінки пробують зменшувати собі вік. На доказ цього подає він факт, що до його уряду зателефонувала недавно жінка й сказала: „Мій чоловік подав мій вік фальшиво. Мені не 70 літ, а 83".

ПРИПИСУЄ ЛЕҐКОПАДНИКАМ ВОЄННІ УСПІХИ.

БЕРЛІН. — Гітлер признає, що в підбитті Голяндії відіграли найважнішу ролю німецькі летуни-жовніри, що зіскакували з літаків поза боєвими ворожими лініями. Їм приписує Гітлер найбільші заслуги і найбільше геройство.

ЕСПАНІЯ І НІМЕЧЧИНА.

ЛОНДОН. — В урядових колах рахуються з тим, що евентуально Еспанія може станути по стороні Німеччини. Але покищо вона заховується невтрально.

АЛІЯНТСЬКА ДОПОМОГА.

Анґлійська світлина показує приїзд анґлійських військ до якогось міста в Бельґії й привітання їх населенням. Анґлійські війська приїхали повзом.

НІМЦІ АТАКУЮТЬ НА ФРОНТІ, ДОВГІМ 60 МИЛЬ

ПАРИЖ. — З того, що діється на боєвім фронті в Бельґії й Франції, виходить, що німецька тактика змагає до того, щоб закінчити війну за одним великим махом у подібний спосіб, як це сталося в Польщі. Очевидно, що воєнні події в Франції не дадуться порівняти з боями в Польщі. Німці признають, що стрінули тут рівного собі противника. Французько-анґлійські протинаступи покищо свого доконали і таки здержали німецьке темпо наступу. Таким чином головні сили зґромаджуються над рікою Мозою, що може стати тепер другою Марною, якщо аліянтам удасться здержати німецький наступ. Боєва лінія тягнеться вже тепер від Седану до Наміру, себто є довга яких 60 миль. У тій лінії є вже сотки тисяч війська, можливо й до міліона, коли брати в рахубу армії обидвох сторін. Того війська ще прибуде далеко більше. Значить, що можна припускати, що на тому фронті розіграється величезна битва, одна з найбільших, які знає людська історія, а може й найбільша. Вона теж може бути і рішальна.

Ситуація критична.

Таке пишуть самі французи про те, як розвивається війна. Признають, що край знаходиться у серіозному і критичному положенні, але не в розпучливому. Далі військове командування не скриває, що битва, яка розіграється, буде страшна, завзята й немилосерна.

БРИТІЙЦІ ПІД СИЛЬНИМ НАТИСКОМ.

ЛОНДОН. — Британський воєнний комунікат подає, що німецькі війська дуже сильно натискують на британські частини, але ті натиск видержують, відбиваються і наносять німцям великі втрати. Між іншим кажеться, що від початку офензиви в Голяндії британці зістрілили 124 німецькі літаки. Особливо завзята боротьба ведеться в місті Лювен і околиці, де стоять британські війська.

ДУМАЄ ПРО НАПАД НА АНҐЛІЮ.

БЕРЛІН. — Німецьке командування заповідає, що незабаром зачнеться атакування Анґлії. З того боку велике значіння приписують Голяндії, що є тепер під німецькою окупацією. Заняття Голяндії, каже Гітлер у своїм приказі до армії, буде одною з найбільших історичних подій. Але це загально зрозуміють тоді, каже він далі, коли будуть відомі всі факти.

ГОЛЯНДІЯ ХОРОБРО ОБОРОНЯЛА СВОЮ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

ПАРИЖ. — Голяндія припинила боротьбу з Німеччиною на своїй території в Европі, але веде її далі разом з французькими й анґлійськими військами на інших теренах. А також є у війні з Німеччиною, коли йде про голяндську Східню Індію, що має 70 мілiонів мешканців. Голяндське командування подає, що впродовж 5 днів війни в Голяндії голяндська армія втратила коло 100,000 убитих жовнірів.

ШВАЙЦАРІЯ ГОТОВА ДО ОБОРОНИ.

БАЗЕЛЬ (Швайцарія). — Там, де сходяться Франція, Швайцарія і Німеччина, зґромаджені величезні маси війська, а особливо багато по німецькій стороні. З того заключають, що німці готовляться напасти на Францію через Швайцарію. Те знає, чи прочуває, сама Швайцарія і готовиться до оборони. Але чи зможе видержати?

БОЯТЬСЯ ПЯТОЇ КОЛЮМНИ.

ЛОНДОН. — Утікачі з Голяндії розповідають ріжні історії про те, як німці, що жили в Голяндії, були на ділі німецькими шпигами та як помагали німецькій армії голяндці, що симпатизували з нацистами. Вислід тих оповідань такий, що чужинців, головно німців і австрійців, піддано під загострений дозір і відібрано їм свободу рухів. Також звернено пильно увагу на британських комуністів і фашистів.

КУДИ ПІДЕ ІТАЛІЯ?

РИМ. — Ще досі американська амбасада не проголосила офіційно візвання американських громадян до повороту. Сталася ще й така замітна подія, що поліція розґаняла протиаліянтську студентську демонстрацію. З того заключають, що хоч нема найменшого сумніву щодо того, що Італія держить з Німеччиною, то проте покищо вона таки до війни не йде. Кажуть, що між іншим вона лякається дальших видатків, а так є, що й без них теперішній річний буджет матиме 20 біліонів лір недобору.

ФАШИСТИ І ВАТИКАНСЬКИЙ ЧАСОПИС.

РИМ. — Фашисти зачинають бойкотувати ватиканський офіційний часопис „Осерваторе Романо". Часопис друкують тепер тільки в 35,000 примірниках. Сталося це тому, що ніби Ватикан веде іншу заграничну політику від Мусолінія. Очевидно, що йде тут у першу чергу про відношення до Німеччини і Ґітлера.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 11 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ЗГАРИЩАХ НЕВТРАЛЬНОСТИ

Наїзд німецької армії на Голянію й Бельгію при кінці минулого тижня та здача голяндської армії в середині біжучого тижня знайшли широкі відголоси поза океаном, в Америці. Були це могутні удари в настрої американського населення, які мусять дуже скоро знайти далеко йдучі відгуки в політичному житті Америки.

Доля Голяндії й Бельгії поважно заалярмувала Америку, передовсім новий черговий успіх Гітлера. Коли він переміг у такому скорому темпі ці краї, чи не зможе він таксамо скоро перемогти дальші краї Европи, як це він зовсім явно собі був намітив у своїх писаннях? У якому стані знайдуться американські інтереси в Европі, коли вся Европа знайдеться під чоботом Гітлера? Де будуть інтереси Америки, коли Гітлер дасть собі раду з Англією й Францією таксамо скоро, як він собі дав раду з Чехією, Польщею, Данією, Норвегією, Голяндією?

Чим більші успіхи мав Гітлер в Европі, тим виразніше ставала американська публична опінія проти Німеччини, а за аліянтів. Коли президент Рузвелт дав виразний висказ своєї симпатії для Бельгії й Голяндії, то він це зробив не проти публичної опінії, але по її дусі. Всі газети це виразно признають, що американські настрої нині поважно заанґажовані по боці аліянтів до того, що американське громадянство жде від свого уряду всякої активної допомоги для справи аліянтів, яку лише можна дати, не виповідаючи війни Німеччині. Публична опінія є отже передовсім за дання всякої можливої фінансової допомоги та доставою всяких воєнних матеріялів, потрібних аліянтам.

Одначе на перешкоді виконанню такої програми стоїть американський закон про невтральність, що не дозволяє давати ніякій воюючій стороні воєнних кредитів. Щоправда, самих грошей Англія й Франція покищо ще не потребують, але потребують вони воєнних матеріялів на кредит. Німецька інвазія на зовсім невтральні краї знищила серед американців віру в вартість невтральности. Підносяться голоси за скасування цього закону, щоб дати Америці нагоду дати аліянтам свобідно повну фінансову поміч.

Доля невтральних країв відкрила Америці очі й на таку можливість, що й в Америці не буде можливо удержати своєї невтральности, якщо вона не буде мати на це відповідної сили. Через те в Америці тепер піднялася справжня хвиля за скріплення краєвої оборони. Президент Рузвелт виступав по тій лінії вже давніше, але його вороги пояснили це його прихильністю до аліянтів. Тепер уська опозиція проти президента в тому огляді устала й Америка буде збройтися на всі боки й буде збройтися з поспіхом, на який її стати. У краю видно тепер таку однодушність у тих справах, що навіть традиційний американський поділ на дві партії починає поважно затиратися.

ДУМКИ НА ЧАСІ

(Лист з Европи).

Коли в світовій пресі за війни 1914—1918 року писалося, що то буде „остання війна", і що після війни настане майже рай на землі, де перекуються мечі на рала і де вовки житимуть у згоді-злагоді з ягнятами, то знайшлося багато таких, що вірили в цю чарівну казку. Пропаґанда держав Антанти знайшла при кінці світової війни добрий ґрунт у виголодженій Німеччині. Віра в те, що буде справедливий мир, коли тільки скинути цісаря Вільгельма, була поширена й серед німців. Вірилося в 14 точок президента Вилсона, вірилося в те, що слідом за роззброєнням Німеччини настане демілітаризація всіх інших держав.

Наслідки поганої політики.

Версайський та інші мирові договори розвіяли ці блаженні надії. Німеччина мусіла віддати всю свою зброю і зобовязалася заплатити воєнні витрати держав переможниць. Хоч держави Антанти дали від себе проголошення, що самі будуть у себе провадити роззброєння, однак обіцянки не виконали. Зрештою й самі французи побачили, що „версайський мир був мир погані" (Андре Моруа), бо той мир був „надто мягкий для того, що в ньому було тверде, і занадто твердий для того, що в ньому було мягке". Майже всі історики післявоєнної доби свідчать, що без версайського договору не було б влади націонал-соціялізму в Німеччині. Якщо в теперішній війні знов положать свої голови на полі бою тисячі, а може й міліони французів та англійців, то це наслідком попередньої **поганої політики** після світової війни. Поки в Німеччині був демократичний уряд, що в імя миру брався виконувати великі й тяжкі зобовязання версайського договору, в державах-переможницях панувало переконання, що „німець за все заплатить". Тому не роблено републикансько - демократичній Німеччині ніяких уступок. Натомісць, коли до влади в Німеччині прийшла націонал-соціялістична партія, зараз у Парижі й Лондоні заговорили про „версайські абсурди" і погоджувалися з „доконаними фактами", як Гітлер раз за разом руйнував химерний версайський будинок.

Розчарування.

Чим пояснити таку непослідовність у політиці держав, що продиктували були Німеччині договір у Версаю? На це склалися ріжні причини. Господарська криза показала, що надії на поліпшення добробуту в державах переможницях німецькими контрибуціями були марні. Після захоплення перемогою в перших повоєнних роках прийшло розчарування, зросла в масах Франції та Англії нехіть до війська і війни, байдужність до того, що діється в Німеччині і в інших державах. У Франції велічезної сили набрав комунізм, підсилюваний і диригований з Москви. На професійних зїздах французьких учителів поважно обговорювано „проблему", чи має учитель виховувати французьку молодь у патріотичнім дусі для оборони рідного краю. В Англії найманому війську все бракувало рекрутів, так, що міністерство війни мусіло вживати майже купецької реклями, щоб дістати вояка під прапори королівської армії. Сам Клемансо, французький голова уряду і предсідник мирової конференції у Версаю, написав після війни дуже песимістичну книгу під назвою „Убогість перемоги". Франція втратила за світової війни стільки крови, що це відбулося на загальних настроях цілої нації. Утомлені війною та господарською кризою французької маси хотіли спочинку і забуття. Щоб не було нової війни! Щоби був мир! Дайте нам жити спокійно, без турботи і не заглядати в будучність...

Перед приходом ґерманських племен до Галії (теперішньої Франції) писав один письменник у пятім столітті нашої ери, Сальвіян, про настрої тотішніх ґальо-римлян:

„Ніхто не хотів загинути, а одначе ніхто не шукав способів, щоб не загинути. Все було в бездільності, в страсі, в лінощах, в незрозумілій байдужності; думалося лише про те, щоби пити, їсти і спати".

Також настрої в англійських народніх масах перед 1939 роком не були войовничі. Про це свідчить шлях відступу англійської політики від р. 1935: Етіопія, Австрія, Чехословаччина були скинуті з політичного рахунку в Лондоні й Парижі, щоб уникнути війни. Після конференції в Мінхені, що встановила була границі між Чехословаччиною та Німеччиною в осени 1938 року, загальна радість охопила була народи англійський та французький, бо була віра в те, що наслідком порозуміння між Німеччиною, Італією, Францією та Англією настане заспокоєння в Европі. Коли на зїзді робітничих професійних союзів Франції, після конференції в Мінхені, обговорювано справу тійни і миру, то було чути й такі промови учасників зїзду: „Краще рабство, ніж війна!"

Від конференції в Мінхені настрої у Франції та в Англії значно змінилися. Від вересня 1939 р. ці держави перебувають у стані війни з Німеччиною. Які вигляди противників у цій війні?

Нова війна.

Тяжко бути пророком у політиці, особливож у справах війни, де треба брати на увагу не тільки силу матеріяльну, але й духову, моральну, що піддається несподіваним змінам. Історики світової війни твердять, що поразка Німеччини 1918 року не була тільки заслугою европейських держав, а головно Америки. Мордуа в своїй історії Англії про світову війну 1914—18 р. пише:

„Велика сила Німеччини і хоробрість її армії виявляється нам іще ясніше, коли собі усвідомимо, що в 1918 р., отже після повних чотирьох літ війни проти европейського союзу, Німеччина була далеко від поразки. **Може бути, що без вмішування Злучених Держав Америки Німеччина взагалі не булаб розбита".**

1918 року проти Німеччини стояли сили 25 держав. Тепер Німеччина веде війну проти Англії та Франції. Тоді Німеччина мусіла вести війну на два фронти — проти Франції на заході і проти Росії на сході. Тепер, після польської катастрофи, є покищо один фронт — на заході. Правда, за світової війни по боці Німеччини стояла також Австро-Угорщина, Туреччина і Болгарія. Але ті союзники Німеччині часто більше шкодили, ніж помагали, бо всюди доводилося німцям „затикати діри" своїми полками — в Сербії, в Палестині, в Болгарії і в Італії, коли союзники Німеччини були биті. Найцінішу частину бувшої Австро-Угорщини Німеччина має в своїх руках: Австрію і чеські землі з їх величезним воєнним промислом. До цього додати треба ще й польську воєнну промисловість, яка тепер робить для німецької армії. Чи вистачить для німецької воєнної промисловости сировців — заліза, нафти, міди, живого срібла і т. д? Покищо вистачає. Зрештою, коли буде бракувати, то німці збираються виробляти бензину з вугля хемічним шляхом або здобуватимуть сирівці навіть проти волі своїх сусідів.

Відомий французький мілітарист редактор ґазети „Victoire" (Перемога), Ґустав Ерве (Hervé) писав на початку війни 1914 року про організаційний хист німців:

„Візьміть на увагу, що Німеччина, з усіми великими недостатками, які ми знали перед війною, має **організаційний геній,** котрий мабуть перевищає геній самої Англії і котрий так виразно стоїть у противенстві до недбальства нашого латинського характеру"...

Може ці компліменти чужинців за світової війни до деякої міри запаморочили голови й самим німцям, хоч і раніше не бракувало голосів між визначними людьми в Німеччині, котрі підчеркували вищість німецького народу і його першенство над іншими націями (фільософи Геґель і Фіхте, історики — Трачке, Лямпрехт і ін.).

Англія і Франція в теперішній війні мають матеріяльну перевагу. Вони можуть, з допомогою Америки, наробити більше гармат, повзів, літаків, кораблів і підводних човнів. Але крім цієї матеріяльної сили треба мати ще досить людей, підготованих, щоб кермувати тими машинами. Для цього треба часу. Технічно і душевно німці більше підготовані до війни, ніж Франція та Англія. Вся німецька молодь змілітаризована, вивчена на вояків і фанатично вірить у свою перемогу. Непідготованість Англії та Франції виявилася в тім, що ці держави не могли нічим помогти Польщі в вересні 1939 року. Англійці та французи шукають вояків у цілім світі, вояків, що хотілиб разом з ними битися проти Німеччини. Зокрема традиційна політика Англії так, щоб посилати на поле бою якнайменше вояків англо-саксонської раси.

В Англії і Франції та й в інших державах поширена думка, що в Німеччині внутрішнє тертя може підірвати бойову силу німецької армії. Це помилковий погляд. Ніхто не заперечує, що є в Німеччині приховані монархісти, комуністи, соціялісти, прихильники католицької партії тощо, котрі не стоять за теперішній режім. Але всі вони добре розуміють, що вразі поразки в війні заплатить за все не „режім", а таки всі німці, незалежно від своїх партійних уподобань. Тому почуєте від робітника - комуніста, що молиться до Сталіна, такі слова:

„Ми, німці, мусимо перемогти, бо інакше знаєте, що буде з нами?"

Кожний німець, вишколений від часів Фридриха Великого, трохи вояк, бо цей вояцький дух має в крові. Робітники німі з гордістю казали: „Наші перемагають", — коли німецьке військо вступило до Польщі. Звичайно, є й настрої песимістичні, особливо між старшими людьми. Ці настрої міняються з віком. Молодь до 35 років **певна** перемоги, люди до 45 років **вірять** у перемогу, старші **хочуть** перемоги і бояться, щоб Німеччина не програла війни.

Те, що в Німеччині заведено сувору реґементацію на всі товари і загальмовано спекуляцію, сприяє тому, що не чути нарікань на багачів, котрі за світової війни могли бежурно жити, коли маси голодували.

Ще одна важна зміна відбулася в Німеччині після 1933 року: велике число приватних капіталістичних підприємств піддалося під державне плянування і контролю. Це дає змогу німецькій державі зосереджувати в своїх руках організацію виробництва і прибутки обертати на дальше розширення продукції. Ця система дає засоби для будування нових великих підприємств, що роблять тепер на потреби війни, а в мирний час можуть бути обернені на постачання свого і чужих ринків німецькими товарами.

Німеччина і Росія.

Своєю господарською системою Німеччина в деччим наближається до системи, що панує в СССР. Союз Німеччини з СССР і припинення протибольшевицької пропаганди в Німеччині **виходить на користь большевизму.** Москва своєї пропаганди „совєтського раю" не припинила, і німецький робітник, хоч живе в незрівняно ліпших умовах ніж совєтський пролетаріят, всеж вірить, що в Москві сидить „справжня робітнича влада". Тому дехто серед німців висловлюється, що булоб ліпше для Німеччини бути в ворожих відносинах з СССР, ніж у такій приязні, яка збільшує вплив комуністів у Німеччині. Загальнож треба ствердити, що **в Німеччині ростуть симпатії до Росії.** Дуже поширені курси російської мови для німців, головно відвідують ці курси техніки, інжінірі, кваліфіковані робітники. Це робиться в надії на поглиблення господарської співпраці з Совєтською державою.

За світової війни 1914—18 рр. обидві ворожі коаліції висували, як бойове гасло, національну справу. Держави Антанти проголошували самовизначення всіх народів, що належали до центральних держав, навпаки, з Берліну й Відня використовували національні рухи в Росії та в кольоніях англійських і французьких. Тепер гасло „свободи народів" зівяло. Англія і Франція ставлять лише справу польську й чеську. Німеччина деколи згадує за Індію. Противник у цій війні обминають найбільшу „темницю народів" — СССР. Навкруги совєтської Росії йде далі дипльоматична боротьба: Німеччина хоче мати Сталіна по своїм боці, Англія і Франція, тягнуть його на свою сторону. Москва почуває себе „язичком у вазі", що може змінити ситуацію в той або в інший бік. В цих обставинах ні та ні друга сторона не хоче зачіпати внутрішніх болючих справ Совєтської держави, зокрема справи національної, щоб не розгнівити московських диктаторів. Як далеко йде це угодництво Англії та Франції перед Москвою, видно з того, що ці держави тільки Німеччині оголосили війну, коли німецьке військо переступило польську границю, але ті самі держави нічого не зробили, коли Сталін післав червону армію проти поляків. При такій щасливій ситуації може статися, що Совєтська держава, чого доброго, вийде суха з води. А хіба не треба нікого переконувати, що шлях нашого визволення йде тільки через розбиття Совєтської деспотії!

Н. О.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(47)

То знову довгии осінніи ночами блищала на небосклоні комета, хвостом на північ повернена. Одні казали, що це хрест, а другі, що меч світлистий. Дехто бачив навіть могилу і хрест на небі, а відома річ, що це добра не ворожить.

Зима того року забарилася, й замісць снігів, дощі рясні перемінили степ в одно непрохідне озеро. Сонє, хоч був це вже листопад, пражило і перемокли трави до росту розбуджуючи, рві в пасіках розбурхувало й тварину з загород у степ виманювало.

Щож дивного, що коли в природі все пішло шкеребеть, то й у людських серцях і душах ніщо до зимового сну не вкладалося, а наче ті запізнені весінні води бурліло та з берегів виступило?..

Відома річ, що не з великого скельного відлому, а з малої грудки родиться і могутніє лявіна; та коли вона раз уже ваги й розгону набере, то сама того не відаючи, сама того не бажаючи, торощить і змітає все, що тільки на шляху свойому зустріне.

Поза королем і канцлером, поза людьми, втаємниченими в їхні пляни і наміри, поза гетьманом і хорунжим коронним, що їм Чаплинський не давав ні на хвилину призабути про пана на Суботові, мало хто з польських панів-можновладців в Україні, цікавився особою й долею чигиринського сотника, колись писаря Війська Запорозького. Навіть також окраїнне „короленя" — Ярема Вишневецький, що добра незміряні посівши, на гетьманську булаву пароль загнув і з свого лубенського замчища всю Україну сітями інтриг обмотав та підслухами обставив, знав про казку Хмельницького з Чаплинським тільки те, що собі його рукодайна прислуга, при випивках, як фацеції розповідала. Радів фінтами й вікторіями, болів невдачами й деспектами чигиринського підстарости, та коли дізнався, що Хмельницький таки вимотався з підстаростинських сітей і на Низ подався, вдарив пястуком об стіл та задумався.

Налитої вщерть скляниці не допивши, піднявся зпоза стола й мовчки до свого кабінету перейшовши, звелів туди покликати своє „око й вухо" — старого вигу Мясковського.

— Слухайте вашмосць! — заатакував його з місця: — Що вам відомо про чигиринського сотника Хмельницького?

Мясковський глянув на свого хлібодавця зпід лоба й почухав настовбурчену чуприну.

— Богом і правдою, то напевне відомо мені не більше від того, що знає ваша княжа світлість...

— То мало — скривився Ярема.

— Козак він чи шляхетка — почав свою реляцію Мясковський — але ласку в короля його милости й мир у козаків і хлопства має...

— Це вже щось більше.

— Пана краківського його милости Потоцького й хорунжого коронного пана Конецпольського скритий, але досмертний ворог...

— Ну? Розумний?

— З того, що дотепер зробив, видно, що не дурень. Підступна бестія й обережна.

Яремі блиснуло щось у голові:

— Пана краківського й хорунжого коронного, кажете, ворог?..

— Так, як і всіх нас, що в тій дичавині проживаємо, а тим своїм важимо, ворог...

— А що вам відомо про останні кроки й найближчі наміри того добродія?

— Позатим, що подався на Низ, не відомо мені нічого більше. Але його милість приятель наш і дорадник — пан Зацвилиховський повідомляє, що на Низу не від сьогодні кипить. Багато туди свіжого гільтайства з волости найшло й бешкетує. Один на море рветься, мовляв, король того хоче і Річ Посполита потребує, а другі, замісць на морі з турками, рабід на волості з „панами" погуляти. Чия візьме, невідомо, але кошовий, на всякий випадок братство запорізьке з лугів у Січ скликає, припаси громадить і жде не знати на що...

— Може пана Хмельницького вичікує...

— З того, як той добродій з чигиринського острога в триюмфі виїхав, як родину на всякий випадок забезпечив, можнаб думати, що він не скоріше спічне, аж того, що йому в голову стрілило — добється.

— А що йому стрілило?

— Явна ребелія, проти пана гетьманича й хорунжого коронного конспірація...

— А бунтів, підюджувань на волості не чути?

Мясковський почухався в потилицю:

— Колись, як король його милість кинув козакам пароль ти на море, було голосніше. Усі відгрожувалися бісурменам, пястуками вимахуючи, та про бісурмен горлаючи, нас мали на умі. Тепер тихше, ніхто не кричить, але всі перешіптуються...

— Довідався вашмосць щонебудь?..

— Дещо... Серед хлопства вештаються сліпці й бандуристи. Вдень вони і сліпі й хромі, пісень набожних та сиротських виспівують, а поночі здоровіють, молодь по балках збирають та вигукують.

— Що вигукують?

— До бунту закликають! „Хто хоче за християнську віру на палі згинути, хто хоче бути четвертований, в колесо вплетений і гинути в муках, а горло за хрест святий дати, хто ні муки ні смерти не боїться, хай іде з нами. Христос і Пречиста Мати будуть нам помагати!"

Ярема прибдід.

— Не моглиб мені вашмосць одного такого доставити, щоб був на такій проповіді?

— З радої душі, ваша світлосте, але це не легко...

— Чому?

— Бо раз такий бандурист скине маску, раз таку проповідь кропне, то пропадає, мов під землю провалюється, а з ним пропадають і ті, що його слухали...

— А вашмосць від кого це знаєте?

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

НЕ ЗОВСІМ ДОБРЕ.

Нарікає комуністичний лідер Нікіта Хрущов, що лише половину шкір зо свиней, зарізаних в Україні, доставлено до державних гарбарень. Видно, половину цих свиней зїджено в Україні, зїджено зовсім, себто й шкіру.

Видно, Україна ще не привикла до московської дисципліни, що каже: годуй свиню в Україні й посилай її в Москву.

УКРАЇНСЬКИЙ?

Донесення про Нікіту Хрущова називає його українським комуністичним лідером.

Оповідають у нас про урльопника Микиту, що вдавав зо себе в корші німця. „Ну, а як вам на імя?" — питався коршмар. „Микита!" — відповідає урльопник. „Ну, що то мені Микита за німець?"

Читаючи про Микиту Хрущова, можемо сказати: „Ну, що то мені Хрущов за Українець?"

САМОТНИЙ ЖОВНІР.

Прийшла вістка з Британії, що там у військовім таборі в Алдершоті є жовнір, що не дістає ніяких листів ні посилок з дому, бо його рідня вся пацифісти. Хтось піддав думку посилати йому листи й посилки. Порада припала видно багатьом людям до вподоби, бо тепер почтовий уряд у Канаді каже, що він уже не буде приймати почтових посилок, адресованих: „Для самотного жовніра в Алдершоті", бо їх є забагато.

Це щось як з тою „сиріткою", котрої мати роздала пасербам по яблуці, кажучи: „Нате вам по яблучку, а моїй сиритці я нічого не даю. Тепер ви їй, Маринці, по половинці".

КОНСОЛІДАЦІЯ ЕВРОПИ.

Говорить Гітлер у своїй проклямації до жовнірів: „Від триста років англійські й французькі правителі не давали справжній консолідації Европи".

Тепер Гітлер переводить консолідацію Европи: всі краї загортає до Німеччини.

Справжня консолідація.

ВАЖНЕ ПРОПУЩЕННЯ.?

Бельгійський і голяндський амбасадор у Лондоні в своїх радієвих промовах згідно осуджували Німеччину за напад на Бельгію й Голяндію. Підчеркували при тому факт, що Німеччина їх не остерегла про напад.

Якби була остерегла, то справа була би морально багато краща. А якби була ще перепросила, то певно з морального боку не можна би вже нічого закинути.

КЛОПІТ?

З Берліну доносять, що десь хтось там журиться, що зробити з бувшим цісарем Вільгельмом тепер, як голяндську місцевість, де він живе, захопить німецька армія.

Важко зрозуміти, в чому саме журба. Невже від того, що до Дорну прийде німецька армія і там дров не стане?

ЩАСТЯ КОЛОМ.

На Євітовій Виставі в Ню Йорку треба було відкликати бенкет у честь 101. річниці незалежности Люксембургу.

Причина ясна: Люксембург перестав існувати як самостійна держава. Захопила його Німеччина.

У той час, як німецька армія окупувала Люксембург, у Берліні націстичні провідники пішли на гальову виставу Мусолінієвої драми, що звеличує повстання модерної італійської держави.

АҐРЕСІЯ И АМЕРИКА.

У своїй промові до конгресу вчених президент Рузвелт підчеркнув з натиском, що аґресія є рішучою загрозою для безпеченства Америки.

Хоча він заявився за те, щоб Злучені Держави не вступали до війни й держалися невтральности, всетаки він підняв питання, чи вони зможуть стояти на боці безчинно, коли на всіх інших континентах заводиться добровільно або насильно порядки, зовсім інакші від наших.

Це питання ставили й ріжні уряди в Европі. І Гітлер їм допоміг на них відповісти. Може й Америці поможе.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЕВРОПИ.

У книжці під таким заголовком американський публіцист Алфред Бингем розкриває слабість французької й англійської політики:

„Дуже правдоподібно, що Чеймберлин, Чорчил, Даладіє й Бонет зовсім не є зацікавлені в новім світовім порядку, але в привернені в світі того порядку, що був до Гітлера".

Це було писане перед упадком кабінету Чеймберлина й перед повстанням кабінету Чорчила.

У чомуж властиво ріжниця між двома кабінетами?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Конґресові наради.

В пятницю, дня 17. ц. м., точно в год. 8. ввечір відбудуться наради представників усіх українських організацій міста Філядельфії та їх конгресових делеґатів. Окремих повідомлень не висилається! Ціль нарад: обговорити нашу діяльність та положити кінець тим большевицьким махінаціям, що зміряють до розбиття конґресу.

Наша громада мусить виступити зорґанізовано на конгресі та разом з усею нашою іміграцією помогти виборoти краще майбутнє нашого поневоленого народу. Хай на цих нарадах не бракне ні одного товариства, ні одного делеґата!

Управа Злучених Американських Українських Організацій міста Філядельфії.

БОФАЛО, Н. Й.

Збірка на село Урмань.

На передодні розгрому Польщі доходили до нас смутні вісті, що в Бережанщині польські „стшельци", підюджені польським урядом, нападають на наших невинних і безборонних селян, бють безмилосердно, кого попало, навіть старців, жінок і дітей.

В селі Урмані, повіт Бережани, так гуляли польські „рицежи", що застрілили молодого 22-літнього хлопця Івана Когута. Згаданий хлопець був талановитий, хоч молодий ще, то вже виступав на вічах і виголошував знамениті реферати. За те місцева польська голота постановила позбавити хлопця життя.

Двома наворотами „геройські стшельци" безборонного хлопця тяжко побили. Але хлопець не піддававсь, дальше ходив по вічах і ще з більшою енергією брав активну участь у всіх українських виступах. Тоді „стшельци" постановили погуляти на його могилі. І справді їм це вдалося, бо дня 14-го січня 1939 „геройський стшелец" з укриття двома вистрілами в голову убив хлопця на місці. Тоді це дало ще більшу притоку польському урядові до терору й погрому. Почались масові арешти молоді і нищення всього, що українське. Тільки тоді аже почали нищити урядово.

Жертвою урядового погрому впали всі українські установи, як: кооператива, бібліотека, Український Народній Дім, а навіть церква. Розуміється, село не падало на дусі, а по погромі активно взялось до відбудови. А також віднеслось до нас, односельчан в Америці, з проханням, щоб ми тут в Америці занялися збіркою на допомогу рідному селу.

І дійсно, ми односельчани села Урманя, що живемо в Бофало й околиці, взялися за діло. Щоби збірка увінчалась успіхом, проголосили відозву, котра була поміщена в „Свободі" з 11-го липня 1939 р. в числі 158.

Почали збірку, де тільки могли, а в тім навіть між тутешніми поляками. Доказували їм, яку варварську роботу роблять супроти українців їх брати в нашім рідні́м краю. Вони з опущеною головою вислухували про звірства своїх братів і, щоби частинно прикрити стид і ганьбу свого польського уряду, радо давали жертву на наше рідне село. В звіті можна легко пізнати польські назвиська.

Жертви зложили: Павло Кіналь $20; Петро Кіналь $10.50; по $10: Ілько Кіналь, Петро Замойський, Микола Сорока, Іван Когут; по $5: Мирослав Кіналь, Марія Когут, Гейнста Вебер, Франк Мазурек, Мекс Худи; по $3: Омелян Кіналь, Бронстейн Ровнер, Волтер Ялувка, Джордж Толсман; по $2: Ірнця Кіналь, Юрко Баран, Бруно Келік, Волтер Жолонда, Петер Войда, Свіфт Фірма; по $1: Ілько Бук, Онуфер Макух, Іван Кухришин, Олена Дубас, Павел Камінські, Адам Домінік, Сем Порто, Іван Слабик, Болеслав Я. Міллер, Едвард Неман, Микола Сильчук, Петро Стецюк. З пікніку, котрий відбувся в неділю, 9-го липня, на фармі Ілька Кіналя, було чистого приходу $33.50.—Збірка з пікніком всього разом дала $165.

Ми, односельчани, зпоміж себе вибрали касієра Ілька Кіналя, котрий вложив повище згадану суму на книжечку до банку „Маріп Трост Компані. Гроші будуть в банку так довго, аж війна скінчиться і буде можливо вислати до рідного села.

Хай інші односельчани села Урманя, котрі живуть по інших містах Америки, зроблять це саме. Збирайте датки й вложіть до банку, а як війна скінчиться і рідне село знов простягне руки до нас по поміч, то тоді зможемо селу щедро помогти.

М. Сорока.

З ДНЯ

„ОРІЄНТАЦІЇ".

Слово „орієнтація" в нашій політичній термінольоґії набрало згірдливого значіння. Зненавиділи ми те слово, а то тому, що перше ми його занадто любили. З одної крайности попали в другу.

„Орієнтуватись" на когось належало до дуже приємних речей. Сідав наш громадянин вечером у садку біля хати, покурював люльку і мріяв про те, як то якісь шляхотні чужинці прийдуть до його краю, виженуть наїзників і створять йому вільну, незалежну державу. Наш громадянин бився нераз у своїх думках, кому саме ту почесну ролю визволення українців з ярма поручити: німцям? англійцям? французам? а може італійцям?

Відповідно до того, кому він ту ролю в своїй уяві поручав, він теж на нього „орієнтувався". В тій цілі наш громадянин пильно стежив за газетами, набирав політичної „ерудиції" і нераз у своїх міркуваннях додумувався до того, що щоб не образити часом котроїсь держави, треба поручити наше визволення не одній, а кільком державам. Чомуб, наприклад, не дозволити німцям визволити нас мілітарно, а англійцям розбудувати український промисл? Всім відомо, що під оглядом мілітарним німці перший нарід на світі, а під оглядом економічним — першими є англійці. Дати нагоду і одним і другим — заключував наш громадянин і узброювавсь у пасивну терпеливість, аж та мрія сповниться.

РОЗЧАРУВАННЯ.

Не треба говорити, що, поручивши якомусь чужинцеві будувати українську державу, український громадянин водночас до того чужинця виплекував теплі, щирі, люблячі почування. Він закохувався в тім чужинцеві, який готовий був післати міліони своїх синів на смерть, щоб українців з ярма врятувати; що готовий був витратити біліони своїх грошевих одиниць, щоб добре українцям жилося. І нема дивоти. Хто такого шляхотного чужинця не любив би?

Та клопіт з тими „орієнтаціями" був той, що такого доброго чужинця не можна було ніде на світі знайти. Він був лише плодом уяви нашого громадянина, ну і плодом його цілковитої іґнорації, коли йде про справи заграничної політики. Дійсне життя показувало що інше: воно показувало, що кожний раз, коли наш громадянин закохався в якімсь чужинцеві і нераз ось ось видавалось йому, що той чужинець справді прибирає ролю „спасителя", показувалося, що це не „спаситель" а „зрадник". Він немилосердно зривав солодку оману з очей нашого громадянина і замісць визволення приносив іще більше поневолення.

Багато разів зазнавали такого жорстокого розчарування наші громадяни і вкінці їм це все осточортіло. „Геть з орієнтаціями!" — закликали вони. „Не хочемо орієнтуватись на нікого! Не віримо нікому, будемо невтральні!"

ПЕРЕБІЛЬШЕННЯ.

Зрозуміло, що таке становище також неправильне. Воно також доведене до крайности, хоч з другого боку.

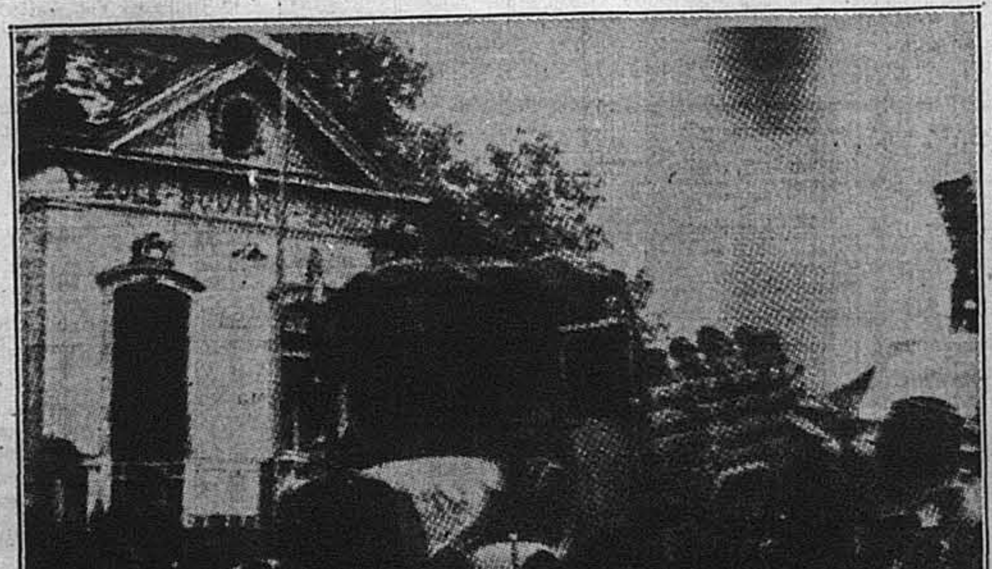
Бо коли ми хочемо брати участь у міжнародній політиці й шукати помочи від одної, чи другої держави, то на якусь політичну концепцію, на якусь державу, чи групу держав, таки мусимо орієнтуватись. Але ця орієнтація не сміє бути слинява, уроєна, безпідставна. Це мусить бути орієнтація сильних людей, які дивляться на світ тверезо, не дурять себе ніякими оманами і не сподіваються від світу якихось великопанських подарунків.

Без такої орієнтації, чи орієнтації, виключена є всяка наша активна участь у заграничній політиці. Бо що скаже наш представник у якімсь міністерстві заграничних справ, коли він позбавлений всякої орієнтації? Коли він скаже, наприклад, англійцеві: „Ми є покривджені, придавлені наїзниками, ми домагаємося волі". Англієць відповість: „візьміть собі". Скаже: „Ми не хочемо від вас жадної помочи, тільки бодай не помагайте нашим ворогам". Англієць відповість: „Колиж нам вигідно вашим ворогам помагати; вони помагають нам; а тепер нам помочи потрібно, бо ось німець грозить нам розторощити нашу імперію і засудити нас на погибіль; поможіть ви нам, а ми вам поможемо".

ПРОТВЕРЕЗІННЯ.

Подібне скаже француз, італієць і німець. З тим лише додатком, що кожний представить справу зо свойого боку. Німець, наприклад, скаже: „Тепер рішається доля Німеччини на тисячу літ, а ви хочете, щоб ми, так, задурно, лиш тому, що вам кривда діється, резиґнували з помочи ваших ворогів".

Щоб ми дістали поміч з боку якоїсь держави, мусимо доказати, що інтереси тої держави збігаються з інтересами майбутньої української держави. Себто мусимо орієнтуватись на якийсь точний політичний уклад. Без того справа не піде ні на крок уперед. Нашими землями будуть інші торгувати, немов на базарі клоччям. А все це тому, що в заграничній політиці надіємось якоїсь дурнички, якоїсь помочи без заплати. Нашимиж козирами дозволяємо іншим, відважнішим людям, часто нашим ворогам — міжнародню гру вигравати.

ЧЕРЕЗ ГРАНИЦЮ.

Переїзд німецьких військ через голяндську границю (німецька світлина).

НОРВЕҐІЯ ВЕРТАЄТЬСЯ НА ВИСТАВУ

Норвеґія, що покинула була Світову Виставу в Ню Йорку з кінцем виставового сезону в осени 1939. року, вертається офіціяльно на виставу й влаштовує в пятницю День Норвеґії.

ДО КОНЦЕРТУ З НАГОДИ КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ У ВАШИНҐТОНІ

Подаємо тексти пісень, що їх виконають на згаданім концерті наші оперові артисти-співаки: Михайло Голинський і Марія Гребенецька.

Артист Михайло Голинський відспіває чотири пісні:

Перша:

„ЧАЙКА", народня пісня, якої текст приписують гетьманові І. Мазепі.
Опрацював її Роман Придаткевич.

Текст:

Ой, біда, біда тій чайці-небозі,
Що вивела діток при битій дорозі.
Ще й до того при зеленім житі,
Що 'го мають женчики жати.
Ой, вийшли женчики теє жито жати,
Тай стали женчики діток розганяти.
„Ой, ви, мої діти,
Ой, ви, мої квіти,
Деж я, діти, маю вас подіти?
Прийдесь вам ся у світ розлетіти".
Киги-киги!

Друга:

„ОЙ, ПОЛЯ ВИ, ПОЛЯ!" Слова Олександра Кониського, музика Василя Барвінського.

Текст:

Ой, поля ви, поля! Мати рідна земля,
Скільки крови і сліз по вас вітер розніс?
Він розносив кругом, і Дніпром і Дністром,
В Чорне море котив, Босфор кровю поїв.
Сивий діду Дніпро! Свої води давно ти всі морю
Собі сліз ти набрав. [оддав,
І в Дністер і у Прут, то не води течуть,
То не повінь була, що поля залила.
Не водою заливсь Дніпровою наш низ, не водою,
То з народніх із сліз береги розійшлись!

Третя:

„МОЛИТВА", сл. Олекси Стефановича, музика М. Гайворонського.
Присвята Михайлові Голинському.
(Виконання перше).

Текст:

О, Ти, що тамо, де Почаїв під небом ставши голубим,
Далеко в простори засяяв золотоглавієм своїм.
О, Найсвятішая, єдина, до ніг схиляємся чиїх,
Умилостив свойого Сина, щоб від одра її доздвиг,
Її воздвиг!

Четверта:

„ЧОРНА ХМАРА В ПОЛОНИНІ". Т. зв. **„Довбушева пісня"**. Музика Володимира Балтаровича.
(Коли довбуш мусів укриватися за границею, то всю свою тугу за Чорногорою, яку надівсе кохав, виливав у цій пісні).
Пісня в супроводі фортепіяна і флейти (сопілки).

Текст:

Чорна хмара в полонині, чорна хмара в полонині,
Ой, як тяжко на чужині, ой як тяжко на чужині.
Гой! Май лучше є в високій Чорногорі.
Гой! Май лучше є в високій!
Гой! Гой! Чорногоро, ци тя ще побачу?
Як день, так ніч за тобою тужу, плачу...

Артистка Марія Гребенецька відспіває:

Перша:

„ДУМА" Миколи Лисенка.

Текст:

Ой, не чорна хмара над Вкраїною стала;
Тотож військо турецьке-бусурманське, як та галіч
Кругом облягає. [налітає,
Хоче сплюндрувати тебе, рідний краю!
Обізвавсь пан Сагайдачний, батько наш, козак не-
[обачний:
„Гей, друзі-молодці, братя, козаки запорожці,
Добре дбайте, віру шануйте, Вкраїну рятуйте,
Поганого турка в пень рубайте, шаткуйте!"
Ой, гукнули козаки, аж заревіли байраки.
З усіх сторін на турка напали, шаблі приймали,
На списах гойдали, аж до лиману отарою гнали...
Надерли онучів багато з єдвабу, з шарлату,
А самого башу турецького, молодецького,
Як зайця зловили, на свиню посадили
І по полю на сором водили...
Гей, ляхи, уважайте, нас не скривджайте,
Віри не чіпайте,
Бо буде й вам халазія погана!...
А поки світ світа на многая літа
Усім християнам!

Друга:

„ЯК ІХАЛАМ З ГАМЕРИКИ ДОДОМУ", лемківська пісня. Опрацював Михайло Гайворонський і цю обрібку присвятив Марії Гребенецькій.
(Виконання перше).

Текст:

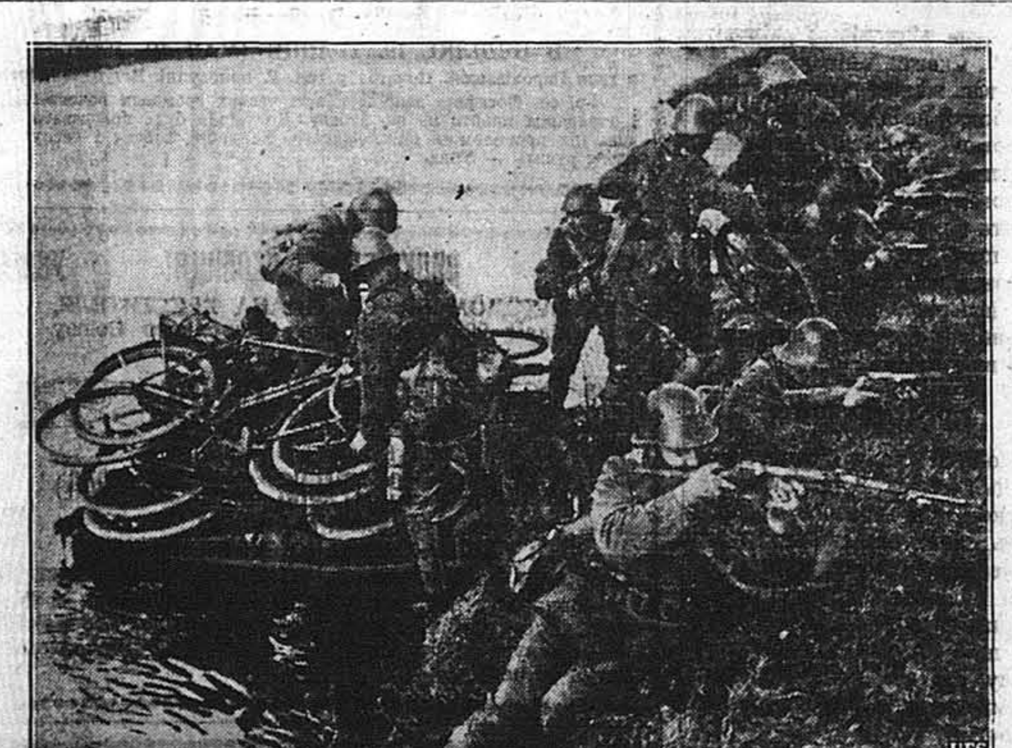
Як їхалам з-Гамерики додому,
Надибали сусідоньку на полю.
Ей-я-гей!
„Ой, сусідко, сусідонько, як ся маш?
Ци там жие, ци не жие моя мац?
Ей-я-гей!
„Уж не жие, уж не жие, уж гмерла,
Уж ей чорна земличенька прилегла".
Ей-я-гей!

Третя:

„ДУМА" (в стилю народньої думи), музика М. Гайворонського.

Текст:

Ізза Чорного моря, зза лиману знялася чорна
Ой, то не знялася хмара, [хмара.
Ой, то галіч погана,
То вовків, сіроманців отара...
Край зруйнували, худобу забрали,
Жінок і дівчат у ясир погнали.
Палають церкви Божі, хутори і хати,
Нема кому порятувати...
Зглянься хоч Ти, Божа Мати,
Не дай нам довше пропадати!

ГОТОВІ ДО БОРОТЬБИ.

Голяндський відділ наколесників по переправі через ріку відразу уставляється до бою.

Степан Мусійчук.

ОБЄДНАНИМ УКРАЇНСЬКИМ ОРГАНЗАЦІЯМ В АМЕРИЦІ

(З ПРИВОДУ КОНҐРЕСУ).

Благословенна тая година,
Святая хвиля Господня,
Коли пригорне матінка сина
Й доню до свойого лона.
Сонце сіяє тоді ясніше,
Благодать з неба спадає,
Як в згоді діти, менші і більші
Неньці своїй пособляють.
Благословенна будь же година,
Що й нам приносиш ти згоду,
Нам, рідним дітям Мами Вкраїни,
Людям великого роду.
Святися, божа хвиле єднання,
Братньої згоди й любови,
Хай від нас щезне ворогування
Брата на брата по крови.
Осяй нам шлях наш, сонічко з неба,
Щоб ми не йшли манівцями;
Щоб Вітчині ми в її потребах
Служили вірно, як Мамі.
Щоб пригорнулись до її лона
З чистим сумлінням, без змази,
Щоб Мати була всіх нас достойна
Й не лила в горю там сльози.
Щоб ми зійшлися, діти в чужині,
На раду чесну і спільну,
Розвеселили в важкій годині
Матінку нашу, Вкраїну.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться в вівторок, 21. травня, в годині 7:30 ввечір, у церковній гали св. О. Николая при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на ці збори, бо маємо зробити пікнік в місяці червні, отже до цього пікніку треба вибрати комітет, щоби згаданим пікніком занявся. Також проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Василь Пилипів, предс.; М. Фединський, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. Рождества Пресв. Богородиці, від. 259., відбудуться 19. травня в неділю, в 2. годині пополудні, в гали парохіяльній, 4950 Савт Полайна ул. Проситься всіх членів прибути на ті збори, бо в тім місяці У. Н. Союз дає дивіденду своїм членам. Отож проситься прибути на збори і взяти свій чек, котрий вам належиться як дивіденда. Довгуючі члени мають вирівняти свої вкладки, бо в противнім розі будуть суспендовані з від. і У. Н. Союзу. — В. Ґула, кас.; І. Побуцький, секр.; В. Горинець, предс.

ТАВНТОН, МАСС. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 122., відбудуться 19. травня, в годині 2. пополудні, на гали товариській, 14 Maple Ave. Проситься всіх членів, щоби прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. На тих зборах члени отримають чеки від У. Н. Союзу як дивіденду. Тож проситься і членицъ прибути на означений час, а не так, як було попередних зборів, що приходили запізно. — Микола Семеґен, предс.; Андрій Проніцький, кас.; Кароль Сідзінський, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Місячні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137., відбудуться в неділю, 19. травня, в годині 2. пополудні, в гали парохіяльній. Проситься всіх членів явитися, бо є важні справи до обговорення. Присутність кожного члена є конечна, бо на зборах будуть роздані чеки як дивіденда, котрі прислала головна канцелярія У. Н. Союзу. Просимо прийти начас. — Ф. Саґатий, предс.; М. Підгайний, кас.; Ст. Колодруб, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Місячний мітінг Бр. св. Димитрія, від. 288., відбудеться в неділю, 19. травня, в годині 2. пополудні, в українській гали, 235 Карбон Ст. Проситься всіх членів прибути на збори, бо маємо важні справи до полагодження й рівнож будеться роздавати дивіденду членам. — Юрій Заблоцький, предс.; Дмитро Мушастий, кас.; Андрій Данилюк, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86., відбудуться в неділю, 19. травня, зараз по відправі. На тих зборах при полагоджуванні відділових справ буде виплачена також дивіденда тим членам, котрі є до неї управнені. — П. Саламаха, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Звичайні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85., відбудуться 19. травня, в неділю, в 1. годині пополудні, в Юнійній Гали. Кожний член обовязаний прийти, бо є важні справи. Довгуючі члени мають вирівняти свій довг, бо інакше будуть суспендовані. — В. Шипула, предс.; Мих. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Місячний мітінг Тов. Запорозька Січ, від. 342., відбудеться в неділю, 19. травня, в год. 2. пополудні, в галі церковній. Проситься всіх членів прийти начас, заплатити свою належитість і залеглий довг. Відтак члени отримають дивіденду від У. Н. Союзу. Будеться принимати нових членів і дітей без вступного і лікарської оплати. Пригадується ще раз, що члени, котрі мають дорослі діти в Союзі, мають вписати їх до старших членів, бо чим скорше, тим менше будуть платини. — Н. Крупа, кас.; С. Куций, предс.; І. Маркович, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170., відбудуться в неділю, 19. травня, в годині 6. вечером, в У. Н. Домі, 181 Фліт ул. На збори обовязком є кожного члена прибути, бо є важні справи до полагодження. Секретар передасть вам ваші чеки як дивіденду з У. Н. Союзу. Припоминаємо тим членам, що забрали тикети на пікнік Тов. Січи, від. 170., коли вже розпродали тікети, то просимо принести на збори гроші. Рівнож припоминаємо тим членам, що довжні по кілька місяців до У. Н. Союзу й до Тов. Січи, коли не заплатять своєї золеглости, то будуть суспендовані. Прошу привести своїх знайомих, щоб можна їх вписати в члени У. Н. Союзу, або повідоміть секретаря, а секретар тим займеться, а ви за своє таке повідомлення отримаєте добру нагороду з У. Н. Союзу і з Тов. Січи, бо це є нашим моральним обовязком. — Т. Наконечний, фін. секр., 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

Між приятельками.

— Як жеж це сталося, що Півень не одружився з тобою-
— На нього годі здатися.
— Так? А то чому?
— Я сказала собі, що дам йому гарбуза, як він проситими в мене руки... але він не просив.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Ню Йорку помер 13. травня 1940. по довшій недузі
ЛУКА ДЗАДИКЕВИЧ,
член Тов. Поміч в Чужині, від. 215. У. Н. Союзу.
Вступив 10. травня 1910. і був пару літ предсідником.
Похорон буде в пятницю, 17. травня, з пох. заведення П. Яреми на 7. ул.
Походив з міста Підгайці, Галичина і прожив 61 рік. Полишив жену і дві дочки.
Най земля буде Йому пером!
Іван Жарковський, секр.

В суді.

Підчас процесу один із членів трибуналу заснув. Оборонець, який саме тоді виголошував промову, звертається до предсідника:

— Пане предсіднику, вибачте, але я з останнім словом зачекаю, аж пан суддя збудиться.

— А може він саме чекає з пробудженням, аж ви скінчите? — відповідає предсідник.

ТАРЗАН, ч. 4. Поважений.

Ніяка жінка не булаб відважилася серед ночи блукати по тій пристані. Але Джейн відважилась, бо вчула голос Тарзана в клопоті.

Як тільки Тарзан закричав, провідник тих опришків ударив його з цілої сили револьвером по голові. Тарзан упав на землю.

„Я мусів спинити його", оправдувавсь капітан Скупер. „Бо не виключене, що в поближі міг шлятися якийсь влізливий поліцай".

„Я боюся, що ти його вбив на смерть", засичав гнівно Залім. „Але піднеси його і скоро далі поспішаймо".